

PERSBERICHT

6 oktober 2022

Verslag voor het federale parlement: Overheidsopdrachten van Defensie

Tussen 2018 en 2020 plaatste Defensie overheidsopdrachten voor meer dan 13 miljard euro (exclusief btw). Het Rekenhof onderzocht een selectie van die opdrachten in het licht van de toepasselijke internebeheersingsactiviteiten en van de verschillende overheidsopdrachtregelgevingen. Het concludeert dat de controleomgeving redelijk uitgewerkt en geformaliseerd is, ondanks enkele zwakke punten. De controleactiviteiten die Defensie heeft ingesteld, dragen bij tot het verminderen van de risico's die inherent zijn aan de aankoopfunctie. Het Rekenhof stelt echter soms substantiële onregelmatigheden vast. Voor opdrachten van minder dan of gelijk aan 30.000 euro zijn er in verschillende dossiers tekortkomingen bij de toepassing van het mededingingsbeginsel en het beginsel van gelijke behandeling. Voor opdrachten van meer dan 30.000 euro merkt het Rekenhof meer bepaald op dat er tekortkomingen zijn bij het onderzoek van de prijzen die de inschrijvende ondernemingen voorstellen, dat de redenen van uitsluiting van de inschrijvers niet worden gecontroleerd en dat er moeilijkheden zijn om in de loop van de uitvoering van de opdracht aangebrachte wijzigingen te omkaderen. Het Rekenhof beveelt Defensie onder andere aan transparanter te zijn ten aanzien van de beslissings- en controle-instanties over de werkelijke financiële impact van bepaalde projecten.

40 onderzochte overheidsopdrachten met een totale waarde van 529,3 miljoen euro

In het kader van zijn controle van de overheidsopdrachten van Defensie die tussen 2018 en 2020 werden geplaatst, opteerde het Rekenhof ervoor vastleggingsdossiers te onderzoeken van enerzijds opdrachten met een geraamd bedrag van maximum 30.000 euro excl. btw en anderzijds opdrachten met een geraamd bedrag van meer dan 30.000 euro excl. btw. Het maakte een representatieve selectie van die opdrachten voor een totale waarde van 529,3 miljoen euro. Het Rekenhof onderzocht of die overheidsopdrachten in overeenstemming waren met de wettelijke en reglementaire bepalingen en ging daarbij na of de internebeheersingsactiviteiten die Defensie heeft ingesteld, worden toegepast en doeltreffend zijn.

Aankoopproces van Defensie

Het Rekenhof stelde vast dat er een redelijk uitgewerkte en geformaliseerde controleomgeving is. De door Defensie ingestelde internebeheersingsactiviteiten dragen actief bij tot de inperking van de risico's die inherent zijn aan de aankoopfunctie. De kwaliteit van de gegevens over de overheidsopdrachten is echter voor verbetering vatbaar. Uit het onderzoek van de wijzigingen die in de loop van de uitvoering van bepaalde opdrachten werden aangebracht, blijken zwakke punten.

Zo kan Defensie, door de interpretatie die ze geeft aan de financiële impact van een bijvoegsel, in bepaalde gevallen ontsnappen aan de administratieve en budgettaire controle, en een bijvoegsel laten goedkeuren door een ordonnateur die daarvoor niet bevoegd is.

Opdrachten van minder dan of gelijk aan 30.000 euro

Het Rekenhof stelt weliswaar goede praktijken vast bij de plaatsing van die opdrachten, maar ziet onregelmatigheden bij de toepassing van de grote beginselen die van toepassing zijn op een overheidsopdracht. Zo kunnen de medische vereisten niet systematisch als rechtvaardiging worden aangevoerd om af te wijken van het mededingingsbeginsel. Een oplossing kan erin bestaan naar andere verdelers te zoeken of de invulling van de behoefte op een constructieve wijze terug in vraag te stellen.

Het principe van gelijke behandeling en niet-discriminatie werd niet nageleefd bij de plaatsing van bepaalde opdrachten, onder meer door aan ondernemingen verschillende antwoordtermijnen op te leggen en door in het offerteformulier welbepaalde merken te eisen. Dergelijke praktijken beperken de mededinging.

Opdrachten van meer dan 30.000 euro

Het Rekenhof stelde in het kader van zijn onderzoek meerdere tekortkomingen vast bij de selectie van de ondernemingen, de regelmatigheid van de offertes, de gunning en de uitvoering van de opdrachten. Die kunnen voor de gunning van bepaalde opdrachten een substantiële onregelmatigheid vormen en de belangen van Defensie schaden tijdens de uitvoering van de opdrachten.

Het niet-verifiëren van de strafregisters en van de fiscale en sociale verplichtingen, evenals het niet vastleggen van kwalitatieve selectiecriteria, die nochtans verplicht zijn, kunnen er bijvoorbeeld toe leiden dat overheidsopdrachten worden gegund aan ondernemingen waarvan de managers ernstige beroepsfouten hebben gemaakt. Die tekortkomingen kunnen ook later de goede uitvoering van de desbetreffende opdrachten in gevaar brengen wegens onvoldoende bekwaamheid en draagkracht.

Voor verschillende opdrachten is sprake van belangrijke tekortkomingen bij het onderzoek van de prijzen in de ingediende offertes. Het gaat nochtans om een wettelijke verplichting en is een vereiste inzake goed beheer. Het Rekenhof beveelt aan die functie bij Defensie te versterken gelet op de inzet en de complexiteit van de opdrachten. Het wijst ook op de verbeteringen die moeten worden aangebracht op het vlak van de herziening van de prijzen en de formule voor de evaluatie van de prijs bij de gunning. Die formule kan er immers toe leiden dat de weging van het criterium kunstmatig wordt verminderd.

De opdrachtbedragen worden geraamd overeenkomstig de wettelijke bepalingen. Met het oog op het goede beheer zou Defensie echter transparanter moeten zijn ten aanzien van de controle- en goedkeuringsinstanties over de financiële impact op lange termijn van opdrachten met een heel lange looptijd.

Het Rekenhof wijst tot slot op talrijke goede praktijken voor de opdrachten van meer dan 30.000 euro: er zijn goed gedocumenteerde procedures, de markt wordt frequent geprospecteerd, er wordt omstandig rekening gehouden met de kosten van de levenscyclus.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag "Overheidsopdrachten van Defensie" werd aan het federale parlement bezorgd. Het is, net zoals dit persbericht en de samenvatting, beschikbaar op www.rekenhof.be.